

N:r 1.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari 1938 kl. 3 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående demokratisering och förenkling av den centrala statsförvaltningen samt under densamma sorterande verk och institutioner.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess femte tillfälliga utskott Motionen. överlämnad motion, nr 4, har herr Olsson i Stockholm m. fl. hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning och förslag till demokratisering och förenkling av den centrala statsförvaltningen samt under densamma sorterande verk och inrättningar.

Motionen avser visserligen enligt slutliga yrkandets ordalydelse demokratisering och förenkling av den centrala statsförvaltningen, men tager, enligt vad närmast kan utläsas av motiveringen, huvudsakligen sikte på en rationalisering av dess arbetsmetoder. I övrigt får utskottet beträffande motiveringen hänvisa till motionen.

En motion, nr 123, av samma jämte ytterligare några andra motionärer och till avsevärd del av samma innehåll framlades vid 1936 års riksdag. Femte tillfälliga utskottet, som fått motionen till sig överlämnad, anförde i sitt däröver avgivna utlåtande, nr 2, för egen del följande:

''Motionärerna hava icke i sin motivering klargjort, vilken innebörd de inlägga i sitt yrkande på demokratisering av statsförvaltningen. Olika författningar och bestämmelser (såsom regeringsformen, föreskrifter på åtskilliga håll inom förvaltningen, exempelvis statsdepartementen, om särskilda antagningskommissioner) synas erbjuda garanti för tillämpning av demokratiska principer vid anställning och befordran inom förvaltningen. I detta sammanhang vill utskottet erinra om den enligt utskottets mening riktiga utveckling, som alltmera gjort sig gällande inom statsförvaltningen, att i ökad omfattning tillvarataga tillgänglig praktisk erfarenhet utan att därför eftersätta de krav på särskild högre utbildning, som måste uppställas beträffande mera krävande uppgifter inom förvaltningen. Utskottet vill även i detta sammanhang erinra om de möjligheter till utbildning för högre tjänst, som numera förefinnas i avsevärd omfattning inom skilda områden av statsförvaltningen (exempelvis inom kommunikationsverken och försvarsväsendet).

I motionen framhålles, att den från början blygsamma statsapparaten med tiden växt ut och slutligen uppnått 'alldeles orimliga proportioner'.

Att förvaltningen med åren verkligen växt ut lärer väl ej i ringa mån bero på den mångsidigt ingripande och reglerande verksamhet, som just genom riksdagens beslut pålagts densamma och på vars utformning riksdagen själv ofta haft tillfälle att inverka. En oavslätlig strävan att — utan att äventyra effektiviteten — förenkla och rationalisera vår statsförvaltning har emellertid länge

pågått och pågår allt fortfarande. I sådant syfte har regeringen utom andra organ med mera begränsade befogenheter tillsatt en 'statens organisationsnämnd' med praktiskt taget obegränsad uppgift. Visserligen har denna nämnd nyligen upphört efter att hava underkastat förvaltningen en allsidig granskning, men den hann likväl framkomma med ett betydande antal förslag, syftande till dylika åtgärder. Att under sådana förhållanden igångsätta en vittomfattande utredning efter de synnerligen obestämda riktlinjer, som anförts i motionen, kan icke anses motiverat.

Under återopande av det ovan anförda får utskottet hemställa, att ifrågasvarande motion, nr 123, ej måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd."

Motionen blev av andra kammaren avslagen.

Utskottet. För egen del får utskottet nu anföra följande.

Den statliga förvaltningsapparaten bör givetvis och så långt möjligt är motsvara skäligen krav på effektivitet. Med hänsyn till den ständigt pågående utvecklingen på de flesta samhällsområden krävas därför tid efter annan reformer i skilda hänseenden. Ett dylikt omdanings- och moderniseringsarbete pågår ock städse. I detta sammanhang må sålunda erinras om att efter riksdagen 1936 exempelvis socialstyrelsen, pensionsstyrelsen och ett antal militära institutioner erhållit efter förhållandena bättre lämpad organisation. Att igångsätta en utredning av allomfattande art såsom av motionärerna föreslagits, dock utan närmare angivande av riktlinjer eller ändamål, kan enligt utskottets mening ej anses motiverat.

Utskottet får med anledning av det ovan anförda hemställa,

att nu ifrågasvarande motion, nr 4, ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 februari 1938.

På utskottets vägnar:

OTTO WALLÉN.

Närvarande: herrar Wallén, Ekdahl, Nilsson i Landskrona, Karlsson i Grängesberg, Magnusson i Tumhult, Andersson i Mölndal, Pettersson i Norregård, Johansson i Djursnäs, Gustafson i Dädesjö* och Ohlsson i Kastlösa.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.